

HAGMARKSEXKURSION TILL ÖSTERÄNG

Lördagen 91-06-01 gör vi en exkursion till hagen Österäng i Öknaby i Floda socken. Hagen har varit i hävd sedan flera generationer tillbaka. Den uppvisar en numera alltmer sällsynt flora som är typisk för den gamla tidens hage. På grund av den skyddsvärda floran har brukaren ekonomiskt stöd för fortsatt drift på gammalt vis, dvs utan att tillföra gödningsämnen utifrån.

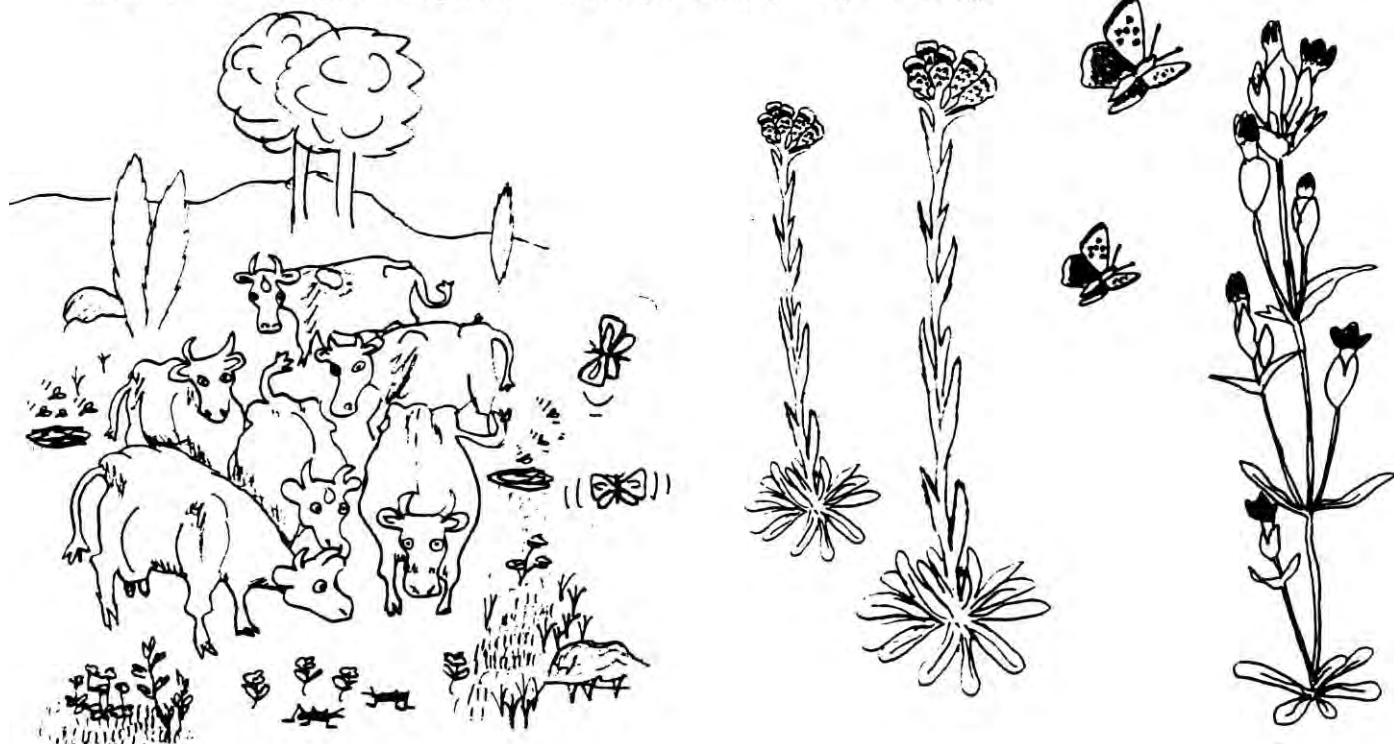
Följande beskrivning av lokalen grundar sig på fältanteckningar av Hans Rydberg (Länsstyrelsen i Södermanlands län):

Söder om Öknaby i Floda ligger en skogsbetesmark, som i sin nordöstra del är mer öppen och där utbildad som en gles asp-björk-hage med örtrika gläntor. Denna senare del äger också en fast, av långvarig beteshävd tät och stabil grässvål med talrika arter som hör till ett förgånget beteslandskap.

Marken är täckt med ett moränlager. Ytligt liggande moränblock, överväxta av gräs och mossor ger marken en småkullig struktur. Bäst utpräglad är hagmarksvegetationen i den SÖ delen, -en björkhage med lågväxta enbuskar och en tät grässvål med ljung, knägräs, fältgentiana, ögontröstar och kattfötter i rikligt mått. Nästan inga svaghävsarter förekommer, vilket tyder på en lång kontinuitet av beteshävd. Ett mindre parti i sydöst med fuktängsvegetation visar på sentida slätter. Slättergynnade starrarter -mer eller mindre calcifila arter- bl a Carex hostiana, C pulicaris och C dioica, förekommer i detta parti.

Skogarna som ingår i fällan är av olika slag, dels en gles triviallövskog med blåbär och örnbräken i NO, dels en översluten, ogallrad granskog i sydväst. I mindre slutna delar är inslaget av björk och asp markant, -ett upphört bete skulle resultera i ett slyhav. Det är viktigt att betestrycket ökar och att ingen gödsling eller annan markförbättring sker.

Areal: 1,4ha öppen hagmark, 1ha björkhage, 12,4ha skog.

Fauna:

Den artrika floran hyser säkert flera växtlevande arter av bladbaggar, vivlar, blomflugor och fjärilar. -Se även under rubrikerna "Slätter och betesindikatorer vid Österäng" samt "Fjärilar knutna till ängsmark".

I och på kreatursspillningen kommer vi att finna spillningslevande djur som dyngbaggar, stumpbaggar och kolvflugor men även många rovlevande djur som t ex kortvingeskalbaggar.

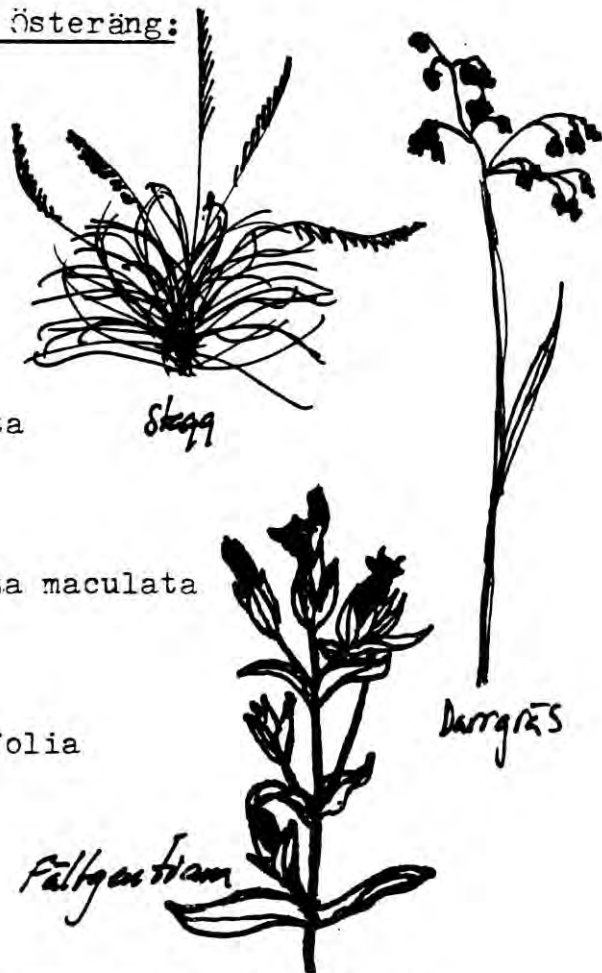
forts.

Ute på de välbetade ytorna kan säkert en och annan metallglänsande jordlöpare blänka till i solskenet. Nattetid kommer förmodligen också många andra rovdjur fram ur sina gömställen under stenar och rötter för att jaga...

I sommar betas hagen av kvigor, så vi kan verkligen se fram emot en spännande dag och kanske natt!?

Slätter och betesindikatorer vid Österäng:

- Stagg *Nardus stricta*
- Darrgräs *Briza media*
- Hirsstarr *Carex panicea*
- Knägräs *Danthoia decumbens*
- Loppstarr *Carex pulicaris*
- Lundstarr *Carex montana*
- Ormrot *Polygonum viviparum*
- Kattfot *Antennaria dioica*
- Prästkrage *Leucanthemum vulgare*
- Blåsuga *Ajuga pyramidalis*
- Vanlig ögontröst *Euphrasia stricta*
- Gentiana *Gentianella campestris*
- Rödklöver *Trifolium pratense*
- Ängsvädd *Succisa pratensis*
- Nattviol *Platanthera bifolia*
- Jungfru marie nycklar *Dactylorhiza maculata*
- Jungfrulin *Polygala vulgaris*
- Rävfibbla *Hieracium auricula*
- Svinrot *Scorzonera humilis*
- Kläsefibbla *Crepis praemorsa*
- Stor blåklocka *Campanula persicifolia*
- Vitmåra *Galium boreale*
- Låsbräken *Botrychium lunaria*
- Vitpyrola *Pyrola rotundifolia*
- Brudborste *Cirsium helenioides*

Fjärilar knutna till ängsmark:

De flesta av landets ca 2700 fjärilsarter är på ett eller annat sätt knutna till det öppna landskapets gräsmarker. Så mycket som två tredjedelar av våra ca 110 dagfjärilar hör hemma här. Förhållandet i övrigt bland både storfjärilar och micros är i stort sätt detsamma.

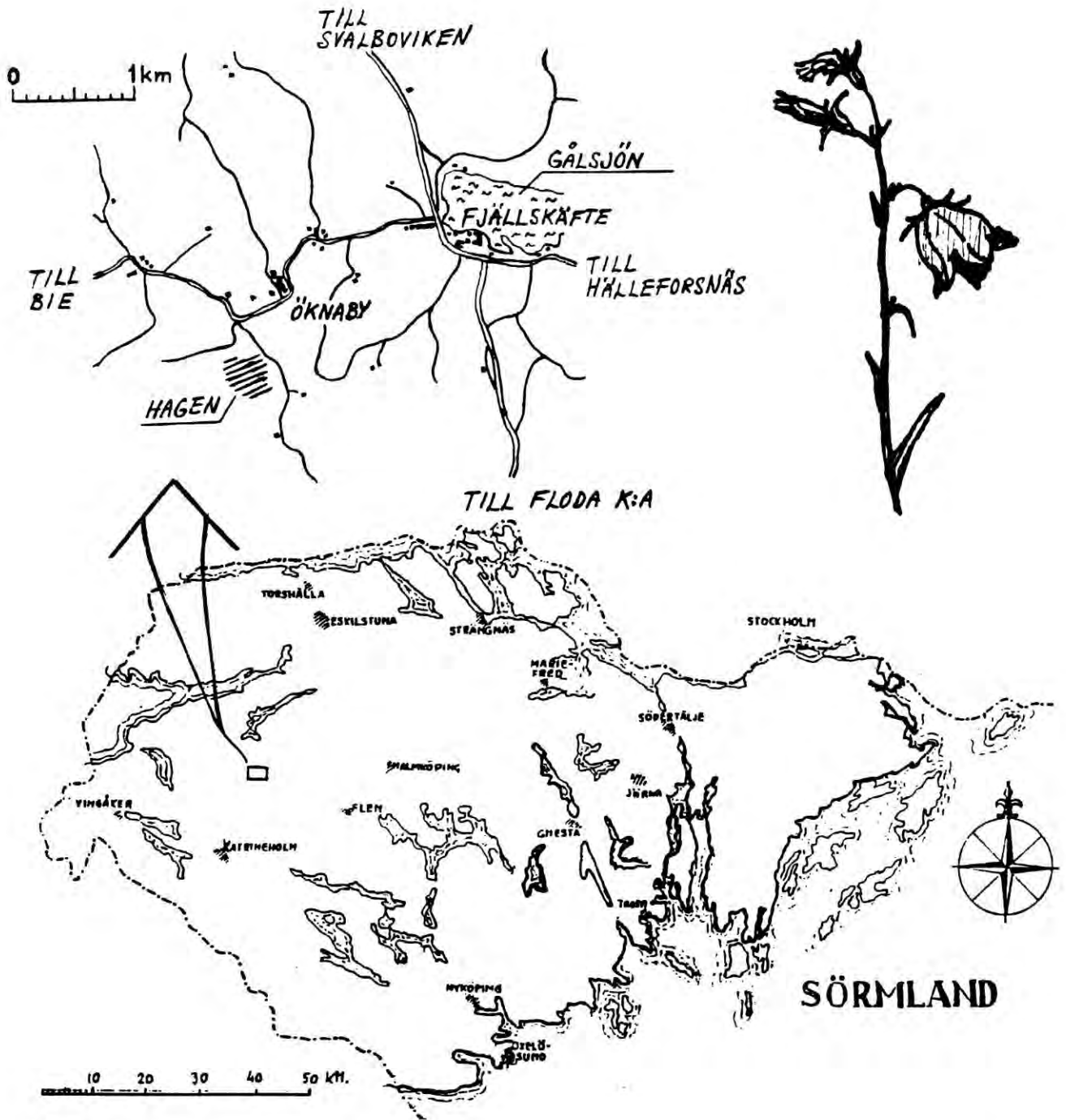
Flera av pärlmofjärilarna lever tex av olika violaarter, flera blåvingar på ärtväxter mfl.

Arter som lever på den slättergynnade eller betade marken som kämpar, prästkrage, ormrot, gullris, skallror hyser i de flesta fall även monofaga arter såsom: (exempelvis)

<i>Anania funebris</i>	på gullris
<i>Eupithecia cauchiata</i>	"
<i>Mutuvaria terrealis</i>	"
<i>Cucullia gnaphalii</i>	"
<i>Eupithecia virgaureata</i>	"
<i>Dichrorampha alpinana</i>	på prästkrage

Bland de arter som vi kanske ska titta lite extra efter i våra nejder är Hökblomsternätfjäril, Hagtornsfjäril, Gullvivefjäril, Bastardpärlmofjäril några exempel på missgynnade arter. Då väldigt många arter är polyfaga bör det kanske påpekas om vikten av variation inte bara för larvernas födosök utan också de fullbildade djurens.

Vägbeskrivning:

Åk till Fjällskäfte som ligger mellan Hälleforsnäs och Svalboviken. Tag vägen västerut mot Bie. Efter 1,5 km passerar du Öknaby där ägarfamiljen Urban och Barbro Widholm bor. Efter ytterligare 0,5 km tar du vänster där vägen gör en 90-gradersböj. Följ den vänstra av småvägarna till skogskanten. Hagen ligger några hundra meter upp till höger i och ovanför sluttningen.

Vi som kommer i tid samlas utanför Fjällskäfte gård kl 10.00.

Om lokalen visar sig vara intressant är tanken att vi även i höst gör en utflykt till hagen.